

Nýggj ferja og nýggir møguleikar

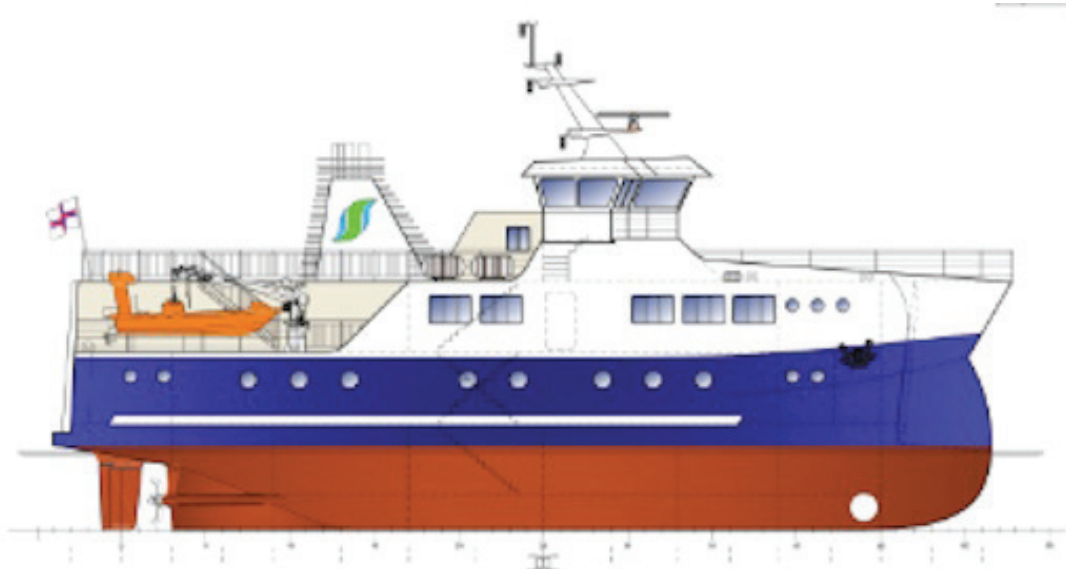
Jákup av Skarði

Tað var hugaligt at vera í Royndarhúsinum, tá ið nýggja ferjan til Nólsoyar ferjan til Nólsoyar ferjar var lögð fram. Leingi hevur verið arbeitt at dagføra tryggja og álitandi farleið um Nólsoyarfjørð og haldi eg, at hendan ferjan hevur nógv gott.

Umboðið fyri Knud E. Hansen legði greitt fram tekningar og ymsu atlitini felagið skuldi taka, tá teir fingið uppgávuna at tekna nýggju ferjuna. Hetta var í 2013 og tá varð einki nevnt um prís á 50 mió. kr. Tí verður spennandi at frætta hvat tilboðini fara at ljóða uppá, nú boðið verður út. Vónandi verður ikki politiskt spæl um sparringar, ið hevur víst seg í øðrum verkætlanum.

Standferðslu-umboðið fekk tíanverri ikki svarað í hvønn mun Strandfaraskip Landsins hevur í huga at gagnnýta nýggju ferjuna, at sparingarnar í rakstri fara at hava við sær fleiri túrar. Nýggja ferjan hevur við sær at spardir verða tveir mans. Manningin umborð á Ternuni

telur 6, meðan nýggja skipið krevur manningatal á 4.

Støddfrøðisliga er lætt at rokna seg fram til, at tríggar manningar við nýggju ferjuni, er nett sama tal sum tvær manningar á Ternuni. Við hesum í huga, kann ferðaætlanin betrast munandi uttan eyka mann-ingarløn. Hugaligt hevði verið at sæð útspæl um nýggja ferðaætlan við fleiri túrum. T.d. hevði túrurin kl. 9:30

komið væl við og ofta hevur ynski verið sett um ein túr seinni enn kl. 22.

Undan fundinum bar eg fram ynski, at nýggja ferjan leggur at heima í bygdini. Hesi orð havi eg somuleiðis borið fram í Kringvarpinum og Rás2, men tíanverri er eingin reaktión komin frá Tórshavnar kommunu enn. Eitt framlitandi útspæl frá økisnevndini og Tórshavnar Havn kundi verið grund undir politiskari

handling.

Strandferðslan og Knud E. Hansen meta at byggitiðin er 18 mánaðir. Tí er átroðkandi beinanveg at kanna hvørjar broytingar skulu gerast, at ferjan fær nýggja atlugu: Hvar skal smábátaplássið verða? Hvussu nógv skal dýpast? Hvussu langt út skal skráin til rampuna stoypast?

Vit hava nú møguleikan at grundgeva fyri ynskinum at nýggja ferjan

leggir at heima í bygdini. Fyrsta eg havi í huga er, at tað skapar lív og hugnað, at lagt verður at undir Kunningarstovuni - hetta er samstundis besta móttøka fyri útlandskum gestum. Eg hugsi at fólk fara at leita oman á keiina, tá ið ferjan er her - at taka ímóti gestum, fylgja gestum avstað ella bara av áhuga og forvitni. Samstundis sum vaks soleiðis leita oman á keiina, verður eisini tryggari hjá børnum at verða á keiini og í fjørðuni.

Tórshavnar Havn hugsi eg eigur fyriskipanina av bestu av- og áskipan á keiini. Uppskot mitt er, at bilraðið til ferjuna, stendur frá keiini norður móti kirkjunni og síðani niðan brekkuna norðan fyri Kongsstovu. Bilar, ið koma til Nólsoyar fara høgligast eystur móti Pakkhúsinum og út á Veg - eins og farmurin til Matvørubúðina. Fólk til og frá ferjuni kunnu tá ganga í frið undir Heiðursportrinum.

Eg gleði meg til nýggja ferjan kemur í sigling og eg seti álit mitt á avvarandi mynduleikarnar at nýggj atløga verður skipað í krókinum undir Kunningarstovuni.

framhald av síðu 21

... Upptakið eftir høgrasamgonguna

um, ið væntandi verða bulurin í komandi samgongu, stendur ein nýggj pensjónsskipan ovarliga. Har er ætlanin at Samhaldsfasti saman við Fólkapensjónini skulu verða ein grundleggjandi trygd, umframt tær eftirlønaravtalur, sum arbeiðsgevarar og løntakarar sjálvbodnir gera sínámillum. Skal semja fáast um eina pensjónsnýskipan, gerst tað bert sum ein felags ætlan millum politiska skipan, fakfeløg og vinnufeløg.

Arbeidsmarknaðar- og vaksnaútbúgvingar

Eitt átrokandi høvuðsmál er at fáa ein serliga skipan fyri arbeiðsmarknaðarútbúgvingar. Nógv verður tosað um útbúgving – tó mestsum bara um Fróðskaparsetur.

Men tað er eitt veldugt mistak framvegis at ignorera tey í stórum túsandatali, ið longu eru á arbeiðsmarknaðinum, tey ófaklærdu, tilkomin, sum ikki hava fingið aðra skúlagongd enn fólkaskúlan. Tey, sum altíð verða harðast rakt av rationaliseringum og arbeiðsloysi. Tey fáa tað verri við at fóta sær á arbeiðsmarknaðinum í komandi árum við veksandi krøvum til útbúgving og fagligheit.

Harnæst eru øll tey, sum fyri árum síðani fingið onkra útbúgving, men ongantíð havt høvi til at viðlíkahalda og menna gamlar førleikar – tí

møguleikarnir fyri regluligari eftirútbúgving ikki eru til staðar.

Útbúgvingargrunnur fyri arbeiðsmarknaðin

Tað, sum manglar, er ein samanhangandi og sentralútbúgvingarskipan fyri arbeiðsmarknaðin – bæði við styttri skeiðum og longri førleikagevandi útbúgvingum.

Tað nyttar tó onki, bara at bjóða fólki, sum eru í vinnu og hava allar dagligar figgjarligar skyldur, at tey kunna fáa frí at fara aftur í skúla. Treytin fyri, at tað skal virka, er tað eisini verður ein figgingarskipan, ein útbúgvingargrunnur, sum ikki bara figgjar skúlagjaldið, men eisini kann gjalda fólki dagpengar, meðan tey eru á skúlabonki. Einstøku arbeiðsplássini kunnu ikki hvør sær figgja hetta, til tess eru tey ov ymisk til stóddar og summi vinnuøki alt ov veik – kanska júst tey, har tørvurin á førleikamennandi útbúgvingum er størstur.

Tí má ein slikur útbúgvingargrunnur fyri arbeiðsmarknaðin figgjast á samhaldsfastan hátt, á sama hátt sum ALS og Barnsburðarskipanin, við føstum prosentgjaldi av hvørjari lønarkrónu – við einum hóskaði innskoti frá tí almenna.

Norðurlenskar fyrimyndir

Í øllum øðrum norðurlondum eru fyrimyndarligar skipanir við

vaksnaútbúgvingum. Serliga hóskaði til okkara viðurskifti tykist hon í Íslandi at vera, har

- førleikamenningin av vaksnum er skipað í samstarvið millum landsmyndugleikar og partarnar á arbeiðsmarknaðinum, og
- ein sentralur Arbeiðsmarknaðardepil samansjóðar hetta tripartasamstarvið, fyriskipar førleikamennandi útbúgvingarnar og figgingina av teimum.

Eldrapolitiskar arbeiðsmarknaðarskipanir

Vit eru so heppin, at eldra fólk ið í Føroyum heldur nógv longri á í arbeiðslívinum, enn aðrastaðni. Hetta er sera gagnligt fyri tann einstaka og einastu effektivu ráðini til at lofta demografisku aldursbroytingunum, sum fara at gera um seg nógv ár fram í tíðina. Hetta eiga vit at stuðla uppundir við fleksiblum fráfaringskipanum, sum kunnu gera tað møguligt at vera virkin longst møguligt við lagaligum og líðandi skifti úr arbeiðslívinum.

Nýggj arbeiðsumhvørvislóg

Fyri 15 árum síðani fingið vit »nýggja« arbeiðsumhvørvislóg, ið var umseting av gamlari danskari lóg, ið longu har var farin úr gildi. Okkara var sostatt afturútsilgd frá byrjan. Fyrra árið vóru nakrar dagføringar gjørdar, men tað vóru bert lappaloysnir í gomlu

lógini. Og enn fevnir føroyska lógin ikki um psykiskt ella sálarheilsuligt arbeiðsumhvørvi, m.a. um fremjan av trivna og fyrirbyrging av strongd, happing og sjikanu á arbeiðsplássinum.

At Arbeiðseftirlitið av spari-politiskum orsökum – og væntandi virðing – varð malið inn undir í Heilsufrøðiligu Starvsstovuna, hevur bara gjørt ilt verri. So eisini her eigur ein endurreisn og uppraðfesting at setast á skrána.

Familjurættaður arbeiðsmarknaðarpolitikkur

Tað eru serliga barnafamiljurnar, ið hava stórar trupulleikar av einum vanrøktum og ólíðiligum arbeiðsmarknaði, uttan tilknýttar sosialar skipanir. Ofta er víst á, hvussu trupult tað er at fáa familjulív og arbeiðslív at hanga saman, m.a. hjá kvinnum við skiftandi arbeiðstíðum, við døgnavakt, gerandis- og halgidagar, hjá foreldrum, har annar makin er av landinum til arbeiðis helmingin av árinum, við umstøðunum hjá veksandi tali av stökum upphaldarum, og so tann veruleikin, at ommur og abbar eru ikki tøk at hjálpa til sum áður. Trupulleikar, ið síggjast aftur í ovurstóra partinum av kvinnum, ið arbeiða niðursetta tíð.

Konstruktivir útvegir kunnu m.a. finnast í samstarvi millum myndugleikar og arbeiðsmarknaðin

um meira fleksiblar og víðkaðar skipanir við tryggari barnaansing.

Sum tað fyrsta eigur barnsburðarfarloyvið at longjast upp í eitt ár, har bæði foreldur skulu eiga sín lut. Og síðani er tíðin komin eisini í Føroyum til víðkaðar foreldrarfarloyvisskipanir, ið svara til tann tørv, ið foreldur við børnum undir og í skúlaaldrí á okkara dögum hava.

Arbeidsmarknaðardepil karmur um samstarvið

Tann besti karmurin um eitt skipað tripartasamstarv verður, at partarnir seta ein arbeiðsmarknaðardepil á stovn,

- sum skal vera krummtappur í samstarvinum og drívmei til arbeiðsmarknaðarlígar nýskipanir,
- sum skal skipa fyri komandi arbeiðsmarknaðarútbúgvingum og útbúgvingargrunni til neyðugu figgingina,
- og vera amboð hjá pørtunum á arbeiðsmarknaðinum til at skipa fyri og taka ábyrgd av egnum viðurskiftum, m.a. so sentralum skipanum sum ALS, Fasta Gerðarrætti, Barnsburðarskipan, Samhaldsfasta, Frítíðargrunni, Trygdargrunni o.ø.